

Джинджоян В.В.

доктор економічних наук, доцент
професор кафедри туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу
Дніпровський гуманітарний університет

Гаркуша Ю.С.

здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРІВ У МЕДИЧНОМУ ТУРИЗМІ

Медичний туризм – складна багаторівнева система, в якій взаємодіють не лише ключові ринкові гравці – пацієнти, медики-практики та організатори таких поїздок, а й фахівці суміжних, непрямих галузей, без яких функціонування медико-туристичного механізму неможливе. Безумовно, вибір медичного закладу – один із найважливіших та найскладніших етапів організації лікування за кордоном. Тим не менш, якщо врахувати всі фактори, то можна підібрати саме той медичний заклад, який найбільше підходить пацієнту. Можна попередньо підготуватись ще до поїздки в країну лікування. Звернутися до перекладацького агентства та перекласти всі медичні документи. Багато агентств також пропонують послуги персонального гід-перекладача під час перебування за кордоном на лікуванні. Вартість такої послуги зазвичай досить висока та залежить від кількості годин, витрачених перекладачів на роботу. Це дозволить зробити перебування у чужій країні комфортнішим [1].

Тим не менше, і без персонального гід цілком можна впоратися, якщо лікарі будуть мати всю необхідну інформацію. Яка саме інформація їм може знадобитися, необхідно уточнити у листуванні з медичною установою ще до від'їзду. Важливим компонентом будь-якого медичного обслуговування є догляд хворого після проведення складної медичної процедури.

Перед вибором медичного закладу обов'язково уточнити наступні питання у клініці:

- варіанти післяопераційного догляду, пропонувані клінікою, медичним центром;
- необхідна тривалість перебування у лікарні після отримання необхідного лікування;
- наявність та можливість придбання медичних препаратів, які будуть потрібні в період післяопераційного догляду;
- можливість зв'язку з медичним персоналом лікарні після повернення на Батьківщину.

Деякі агенції надають послугу післяопераційного догляду при поверненні на Батьківщину. З пацієнтом працюватиме підготовлений фахівець, який володіє всією інформацією щодо його діагнозу. Ризик присутній у будь-якій, навіть найпростішій медичній процедурі. При виборі лікарні необхідно вивчити її документи та політику щодо недбалості лікарів та відповідальності [3].

Важливим фактором при лікуванні за кордоном є відповідальність лікарів та медичної установи. Будь-яке лікування пов'язане із ризиком. Щоб уникнути непорозумінь, перед поїздкою необхідно обов'язково уточнити наступні моменти:

- політика країни місцезнаходження лікувального закладу та лікувального закладу щодо компенсації неекономічної шкоди жертв лікарської недбалості;
- у якому обсязі виплачується така компенсація;
- чи застрахована відповідальність лікаря;
- чи є у контракті, укладеному пацієнтом з медичним закладом, положення про страхування у разі медичної помилки;
- яке страхове покриття у таких випадках [2].

Медичні аспекти, безумовно, є найважливішими. Але значну роль комфортному перебуванню за кордоном під час лікування грають і немедичні чинники. При виборі місця проживання необхідно врахувати такі фактори:

- варіанти проживання, які пропонують медичний центр або лікарня, чи пропонують вони власне житло, чи є у них партнери, з якими вони активно співпрацюють;
- близькість місця проживання до лікарні, чи надається послуга транспорту від місця проживання до лікарні та назад, чи надають вони послуги трансферу з аеропорту та аеропорту;
- які варіанти харчування пропонуються в готелі.

Зазвичай оформлення візи на лікування практично не відрізняється від оформлення туристичної візи. Як додаткові документи може знадобитися запрошення на лікування від клініки та фінансові гарантії. Оформлення візи входить до стандартного пакету послуг агентства, яке готує поїздку. Якщо поїздку готуєте самостійно, ознайомтеся з необхідним переліком документів на сайті посольства або консульства країни, в яку виїжджаєте. Оформлення візи триває в середньому від 10 робочих днів до місяця, залежно від країни.

Основну інформацію, яка буде потрібна при виборі медичного закладу, може надати агентство, з яким укладають договір, або сам лікувальний заклад. Однак не варто забувати, що найінформативніші відгуки можуть надати тільки ті люди, які вже пройшли курс лікування в обраній лікарні. Якщо ви користуєтесь послугами агенції, попросіть їх надати відгуки колишніх пацієнтів обраного закладу.

Бажано, щоб ці пацієнти отримували таке лікування, що потрібно, наприклад, проходили аналогічну медичну процедуру. Найпростіше поїздку організувати через спеціалізовані агентства. Вони допоможуть підібрати

країну та клініку, оформити візу, організують трансфер, переведуть усі необхідні документи для лікування, забронюють квитки та готелі, а також на запит нададуть персонального гіда.

Список використаної літератури:

1. Джинджоян В.В. Базисні детермінанти розвитку туристичних підприємств на основі їх соціальної діяльності: монографія. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2020. 248 с.
2. Джинджоян В.В. Реалізація туристичних програм в сфері освіти, медицини, природоохорони. *Економіка і держава*. 2020. №1. С. 50-53.
3. World Tourism Organization. International Tourism Highlights. 2020 Edition. <<https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284422456>> (2021, травень, 03).

Джинджоян В.В.

доктор економічних наук, доцент
професор кафедри туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу
Дніпровського гуманітарного університету

Рижих М.І.

викладач кафедри туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу
Дніпровського гуманітарного університету

Даліба Д.С.

здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

СОЦІАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Туризм у світі розглядається як соціально-економічне явище, що надає пряме і опосередковане впливом геть розвиток всієї пов'язані з нею інфраструктури. Сучасний туризм базується на високому рівні розвитку транспорту, соціальної сфери та сфери послуг, що, зрештою, перетворює його на високоприбуткову галузь економіки. У той же час туризм на міжнародному рівні визнаний найбільш перспективною сферою діяльності, що має важливе значення не тільки в плані економічного зростання, валютних надходжень та збільшення зайнятості, але також для екологічної, культурної та соціальної свідомості, зміцнення миру та визнання міжнародного співробітництва.

Крім того, функціонування регіонального туристського комплексу може приносити до бюджету регіону чималий дохід. Сфера туризму, будучи

комплексною, надає стимулюючий вплив на розвиток супутніх туризму сфер економічної діяльності, таких як транспорт, зв'язок, торгівля, виробництво сувенірної продукції, сфера послуг, громадське харчування, сільське господарство, будівництво та інших, є одним із рушійних факторів соціально-економічного розвитку регіонів [1].

Система туризму включає як мінімум дві основні підсистеми: соціальну та економічну, що складається з поєднання різних елементів системи туризму. Кожна підсистема, незважаючи на внутрішню складність, є елементом системи вищого рівня (соціальної сфери, економіки тощо). Підсистеми туризму мають свої власні цілі, які одночасно є і цілями системи туризму, вони гармонійно пов'язані та збалансовані один з одним, елементи підсистем рухливі, можуть переходити з однієї підсистеми до іншої, характеризуватись різними станами та властивостями залежно від поточних потреб та завдань системи туризму.

Базовою підсистемою туризму є соціальна підсистема. Невипадково відповідно до закону туризм разом із санаторно-курортною сферою є частиною соціальної сфери країни, тобто, особливим предметом життєдіяльності та суспільних відносин (соціальних зв'язків) у рамках задоволення ключових духовних та інших нематеріальних потреб громадян (підтримка нормального життя та діяльності, відновлення працездатності, розвиток інтелектуальних здібностей тощо). Соціальні відносини у сфері туризму виникають із приводу реалізації основних немайнових прав туристів (право на відпочинок та дозвілля, право на свободу пересування, право на санаторно-курортне лікування, право на доступ до культурних цінностей та ін.) [4].

Соціальна підсистема туризму проявляється не лише через вплив на соціальну складову суспільства, а й створює систему соціального туризму, яка функціонує як некомерційний сектор за підтримки держави та муніципалітетів, державних позабюджетних фондів, коштів роботодавців. До складу соціальної системи входять органи державного та муніципального управління туризмом, державні та муніципальні підприємства та установи, що надають державні послуги у сфері туризму, некомерційні освітні та наукові організації, установи соціального обслуговування населення, санаторно-курортні організації тощо.

Економічною підсистемою туризму є туристський ринок. Туристський ринок характеризується цілісністю, структурованістю, взаємозалежністю та пов'язаністю із зовнішнім середовищем, ієрархічністю, цілеспрямованістю поведінки суб'єктів відносин у сфері туризму, самоорганізацією. Він включає різні види діяльності та галузі економіки регіону, а також суспільні відносини у сфері туристського підприємництва. Відповідно до Закону про туристську діяльність туристська діяльність є однією з пріоритетних галузей економіки України. У свою чергу, особи, які здійснюють туристську (туроператорську та турагентську) діяльність поряд з іншими суб'єктами надання послуг у сфері туризму, а також об'єктами та засобами підприємницької діяльності (об'єкти

пізнавального та спортивного призначення, засоби розміщення, засоби транспорту та ін.) є складовою частиною туристичної промисловості [2].

Метою економічної підсистеми туризму, на нашу думку, є створення конкурентоспроможної національної туристської промисловості, здатної до саморозвитку і забезпечує реалізацію крім економічних, а також екологічних, соціальних, культурних та інших цілей туристської системи. Оскільки розвиток туризму сприяє розвитку суміжних галузей, можна говорити, що він дозволяє отримати мультиплікативний ефект економіки регіону, зокрема:

- сприяє розвитку спорту як окремої галузі народного господарства;
- стимулює розвиток засобів розміщення та об'єктів харчування;
- збільшення завантаження засобів розміщення та об'єктів харчування призводить до зростання доходів підприємств, що розширює їх інвестиційні можливості;

- сприяє досягненню цілей регіональної політики щодо формування та функціонування інфраструктури. Кошти, що отримуються від туризму, будуть спрямовані на будівництво та реконструкцію автомобільних доріг, розвиток систем зв'язку та організацію дорожнього сервісу;

- безпосередньо впливає на збільшення товарообігу роздрібною торгівлі та обсягів реалізації сфери послуг;

- впливає на соціальну складову регіону (збільшення кількості робочих місць, зростання доходів населення, підвищення якості життя населення регіону);

- призводить до раціоналізації природокористування;

- у більшості випадків на відміну від інших видів використання біологічних ресурсів туризм не призводить до їх фізичного знищення, зберігаючи цим біологічну різноманітність регіону;

- сприяє збереженню культурної самобутності місцевого населення;

- туризм виступає найбільш адекватною формою екологічної освіти;

- туризм сприяє відновленню психічного та фізичного здоров'я людини;

- створювана у розвиток туризму інфраструктура може бути використана як потреб туристів, так потреб місцевого населення;

- туризм генерує вторинний попит на товари та послуги (мультиплікативний ефект), який отримується за рахунок швидкості обороту туристських витрат;

- розвиток туризму дозволяє отримувати додаткові фінансові ресурси за рахунок надходжень податків до регіонального бюджету, які за їх цільового використання можуть бути спрямовані на збереження історико-архітектурних пам'яток, благоустрій міст та сільських поселень [3].

Економічна ефективність туризму є складовим елементом загальної ефективності суспільної праці та виражається певними критеріями та показниками. Проблеми ефективності туризму доцільно розглядати за допомогою системного підходу, який передбачає встановлення різних критеріїв та показників для різних рівнів управління та певну ієрархію цілей та відповідних їм критеріїв ефективності.

Список використаної літератури:

1. Джинджоян В.В. Базисні детермінанти розвитку туристичних підприємств на основі їх соціальної діяльності: монографія. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2020. 248 с.
2. Джинджоян В.В. Детермінанти функціонування туристичних підприємств на основі розвитку їх соціальної діяльності: монографія. Рівне: Волинські обереги, 2020. 264 с.
3. Джинджоян В.В. Реалізація туристичних програм в сфері освіти, медицини, природоохорони. *Економіка і держава*. 2020. №1. С. 50-53.
4. World Tourism Organization. International Tourism Highlights. 2020 Edition. <<https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284422456>> (2021, травень, 03).

Залужна А.Є.

доктор філософських наук, професор
професор кафедри філософії
Національного університету водного
господарства та природокористування

ТУРИЗМ ЯК СКЛАДОВА КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Процеси державотворення сучасної України неможливі без формування національного культурного простору. Адже культура постає вагомим стратегічним ресурсом модернізаційних перетворень українського суспільства та інноваційних вимірів соціально-економічного розвитку держави. Втім, виникає необхідність регулювання, впорядкування та спрямованості культурного життя, що неможливе без державної підтримки, особливо в такій сфері як туризм. Саме культурна політика держави спрямована на вирішення складних проблем соціокультурного та духовно-морального буття суспільства. Вона є видом управлінської діяльності, що визначає пріоритети соціокультурного розвитку й здійснює процеси планування, проектування, реалізації й забезпечення умов з метою задоволення соціокультурних потреб громадян.

Так, різні аспекти культурної політики стають об'єктом уваги О. Гриценка та В. Солодовника (культурна індустрія та державна політика в Україні) [1], В. Кірсанова (культура дозвілля як предмет культурної політики) [5], В. Лісничої (специфіка формування та регулювання соціокультурних потреб в умовах плюралістичної сегментації українського суспільства) [4], О. Доманської (формування напрямків державної культурної політики в сучасних економічних, соціальних та політичних умовах) [2], Сазонця І.Л. та